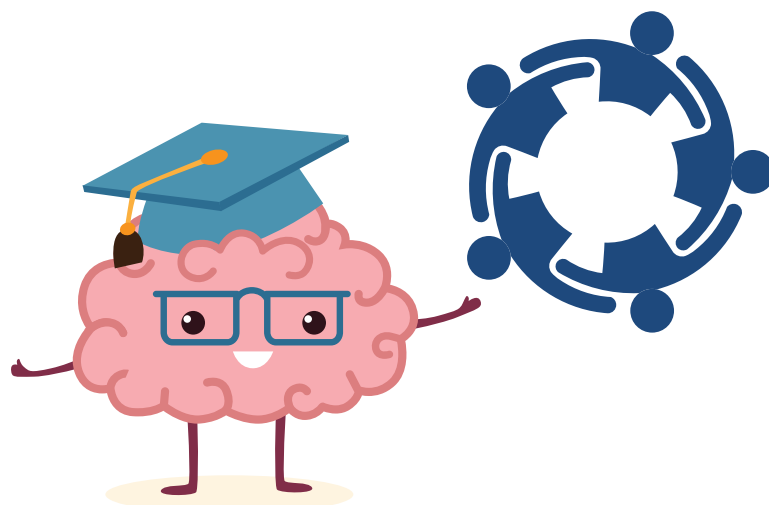

9.mas

Sažetak IX. međunarodnog andragoškog simpozija

**Terme Sveti Martin na Muri,
od 20. do 22. listopada 2021. godine**

ESF projekt Promocija cjeloživotnog učenja faza II

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Nakladnik:**Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih**

Garićgradska 18, 10 000 Zagreb, Hrvatska, tel +385 1 62 74 666 , e-mail: ured@asoo.hr

www.asoo.hr

Za Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih:

Mile Živčić, ravnatelj

Uredili:

James Calleja, predsjednik Europskog foruma tehničkog i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja
Irena Bačelić, načelnica Sektora za tržište rada iz Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Andreja Bednjički, voditeljica Službe za stratešku analizu iz Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Mario Vučić, pomoćnik ravnatelja za razvoj obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Vesna Anđelić, pomoćnica ravnatelja za razvoj strukovnog obrazovanja iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Nino Buić, pomoćnik ravnatelja za europske poslove, međunarodnu suradnju i projekte iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Ognjen Piljek Žiljak, načelnik Odjela za osiguravanje kvalitete iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Antonija Merdžan, voditeljica Odsjeka za vanjsko vrjednovanje i Vatroslav Popović, viši stručni savjetnik za vanjsko vrjednovanje iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Tamara Hudolin, voditeljica Odsjeka za podršku samovrjednovanju strukovnih škola i ustanova za obrazovanje odraslih i Andrea Kovačević, stručna suradnica za samovrjednovanje iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Emir Avdagić, DVV International Njemačka

Lektura i korektura:

VERBA CENTAR d.o.o.

Grafičko oblikovanje:

VESS STUDIO, obrt za grafički dizajn i poslovne usluge, vl. Vesna Horvat

Tisak:

NARODNE NOVINE d.d.

Naklada: 200 primjeraka

Zagreb, prosinac 2021.

Izrada brošure sufinancirana je iz projekta ESF projekta Promocija cjeloživotnog učenja faza II. Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

SADRŽAJ:

1. IX. međunarodni andragoški simpozij	7
2. Mikrokvalifikacije i primjer dobre prakse primjene (online izlaganje); James Calleja, prof., predsjednik EfVET-a i ravnatelj MCAST-a	9
3. Vaučeri i mikrokvalifikacije u Republici Hrvatskoj; Irena Bačelić, načelnica Sektora za tržište rada iz Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Andreja Bednjički, voditeljica Službe za stratešku analizu	12
4. Planirane promjene u obrazovanju odraslih; Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Mario Vučić, pomoćnik ravnatelja za razvoj obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	14
5. Strukovni i sektorski kurikulum - primjena modula u obrazovanju odraslih; Vesna Anđelić, pomoćnica ravnatelja za razvoj strukovnog obrazovanja iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i Nino Buić, pomoćnik ravnatelja za europske poslove, međunarodnu suradnju i projekte iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	19
6. Predstavljanje modela sustava kvalitete u obrazovanju odraslih u RH; Ognjen Piljek Žiljak, načelnik Odjela za osiguravanje kvalitete iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	23
7. Radionice: Model sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih u RH; Antonija Merdžan, voditeljica Odsjeka za vanjsko vrjednovanje i Vatroslav Popović, viši stručni savjetnik za vanjsko vrjednovanje; Tamara Hudolin, voditeljica Odsjeka za podršku samovrjednovanju strukovnih škola i ustanova za obrazovanje odraslih i Andrea Kovačević, stručna suradnica za samovrjednovanje	25
8. Menadžment modeli: odgovor na izazov kvaliteta u obrazovanju odraslih; Emir Avdagić, DVV International Njemačka	27

IX. međunarodni andragoški simpozij

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih ove je godine, **od 20. do 22. listopada 2021.**, organizirala **IX. međunarodni andragoški simpozij** koji se održao u sklopu ESF-ova projekta **Promocija cjeloživotnog učenja faza II u Termama Sveti Martin na Muri**. Kroz bogat program Simpozija istaknuti stručnjaci za obrazovanje odraslih informirali su sudionike, prenijeli im svoja iskustva te omogućili da steknu nova andragoška znanja i vještine.

Nakon uvodnog obraćanja ravnatelja Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Mile Živčića i državnog tajnika Ministarstva znanosti i obrazovanja, Tomislava Paljaka, službeno je otvoren IX. međunarodni simpozij. Na Simpoziju je Joacim James Calleja, predsjednik Europskog foruma tehničkog i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja održao plenarno predavanje: **Mikrokvalifikacije i primjer dobre prakse primjene (online izlaganje)**. Načelnica Sektora za tržište rada iz Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Irena Bačelić i voditeljica Službe za stratešku analizu Andreja Bednjički održale su predavanje na temu: **Vaučeri i mikrokvalifikacije u Republici Hrvatskoj**. Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Mario Vučić, pomoćnik ravnatelja za razvoj obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih održali su predavanje na temu: **Planirane promjene u obrazovanju odraslih**. Vesna Anđelić, pomoćnica ravnatelja za razvoj strukovnog obrazovanja iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i Nino Buić, pomoćnik ravnatelja za europske poslove, međunarodnu suradnju i projekte iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, održali su predavanje na temu: **Strukovni i sektorski kurikulum – primjena modula u obrazovanju odraslih**. Načelnik Odjela za osiguravanje kvalitete Ognjen Piljek Žiljak iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih održao je **Predstavljanje modela sustava kvalitete u obrazovanju odraslih u RH**.

S ciljem povećanja kvalitete u području obrazovanja odraslih tijekom Simpozija organizirane su radionice za jačanje kapaciteta ciljanih skupina i donositelja odluka za provedbu postupaka osiguravanja i praćenja kvalitete u sustavu obrazovanja odraslih.

Teme održanih radionica bile su:

Radionica 1: Model sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih u RH

(Antonija Merdžan, voditeljica Odsjeka za vanjsko vrjednovanje i Vatroslav Popović, viši stručni savjetnik za vanjsko vrjednovanje);

Radionica 2: Model sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih u RH

(Tamara Hudolin, voditeljica Odsjeka za podršku samovrjednovanju strukovnih škola i ustanova za obrazovanje odraslih i Andrea Kovačević, stručna suradnica za samovrjednovanje);

Radionica 3: Menadžment modeli: odgovor na izazov kvaliteta u obrazovanju odraslih

(Emir Avdagić, DVV International Njemačka, radionica vezana uz ulogu menadžmenta u obrazovanju odraslih).

SAŽETAK IX. MEĐUNARODNOG ANDRAGOŠKOG SIMPOZIJA

Ovim putem želimo zahvaliti svim sudionicima na iskazanom interesu za sudjelovanje na ovogodišnjem Simpoziju i pridržavanju svih potrebnih epidemioloških mjera za sigurnu provedbu Simpozija.

Galeriju fotografija sa Simpozija i prezentacije održanih izlaganja možete pogledati na službenoj web stranici Tjedna cjeloživotnog učenja: www.cjelozivotno-ucenje.hr.

Mikrokvalifikacije i primjer dobre prakse primjene (online izlaganje)

James Calleja, prof., predsjednik EfVET-a i ravnatelj MCAST-a

Gospodin Calleja na samom početku svog izlaganja istaknu je da brojne inovacije, brzi razvoj novih tehnologija i digitalizacija, dubinske i sustavne promjene u organizacijskim strukturama, jednostavan pristup informacijama koji omogućuje učenje prilagođeno pojedincu, tržište rada koje traži visokokvalificirane i specijalizirane radnike, traži odgovor na glavno pitanje, a to je koje strategije treba razviti i implementirati kako bi se dobio odgovor na izazove koji se postavljaju ispred obrazovnog sustava. Pritom je svakako važno istaknuti da nastavnik tijekom procesa poučavanja i nakon njegovog završetka ima zadatak pripremiti učenike/polaznike za uspješno snalaženje u društvu te razvoj vještina koje će im omogućiti uspjeh u vremenu novih tehnologija.

Novi trendovi zahtijevaju i nove načine stjecanja i dokazivanja vještina. Takozvane „alternativne kvalifikacije”(credentials) kao što su mikrokvalifikacije, digitalni bedževi i certifikati popunjavaju „prazninu” između programa koje provode ustanove visokog obrazovanja i vještina koje traže poslodavci.

Definicija mikrokvalifikacije različita je u različitim sustavima. Europska komisija definira je kao kvalifikaciju kojom se dokazuju ishodi učenja stečeni putem kratkog tečaja ili modula. Mikrokvalifikacije nude ustanove za visoko obrazovanje, ustanove za strukovno obrazovanje kao i privatne organizacije.

Europski prostor visokog obrazovanja (European Higher Education Area - EHEA) mikrokvalifikacije definira kao pojedinačne kvalifikacije ili kvalifikaciju koja nosi minimalno 5 ECTS2 i može se objediniti u veću kvalifikaciju ili biti dio portfelja.

U Sjedinjenim američkim državama mikrokvalifikacije se shvaćaju kao učenje koje se sastoji od „više od jednog tečaja, ali manje od cjelovite kvalifikacije”.

Područje Oceanije ima širu definiciju, pa se obje vrste prethodno navedenih mikrokvalifikacija, u rasponu od 5 do 40 kreditnih bodova, smatraju mikrokvalifikacijama (New Zealand Qualifications Authority, 2019).

Gledano u okviru ISCED-a (UNESCO Institute for Statistics, 2012[9]), određene alternativne kvalifikacije mogu se smatrati dijelom formalnog programa obrazovanja. Ostale se mogu smatrati neformalnim programom obrazovanja (ili dijelom neformalnog programa obrazovanja), a stjecale bi se informalnim učenjem.

Gospodin Calleja naveo je primjer mikrokvalifikacija na Malti. Mikrokvalifikacije se na Malti nazivaju nagradama (Awards), koncept je implementiran 2009. godine i akreditiran sukladno

Malteškom kvalifikacijskom okviru. Koncept mikrokvalifikacija dodatno je razvijen 2016. godine i postao je važan dio obrazovanja na Malti.

Nadalje, gospodin Calleja upoznao je prisutne i s izazovima mikrokvalifikacija, a to su:

- prethodno izrađeni cjeloviti obrazovni programi koje je teško razdvojiti na manje dijelove
- razlike u ishodima učenja kada se usporede slični tečajevi
- nedostatak povjerenja među različitim ustanovama; broj sati i ishodi
- verifikacija identiteta
- evaluacija procesa i metoda
- administrativni izazovi izmjene regulativa na cijelom području EU
- poslodavci ne razumiju razliku između cjelovite kvalifikacije i mikrokvalifikacije u određenom području
- nisu sve organizacije dovoljno kvalitetne kako bi njihovi formalni, neformalni i informalni programi mogli biti formalizirani kao akreditirana mikrokvalifikacija.

Na samom kraju plenarnog izlaganja zaključeno je da mikrokvalifikacije još uvijek ne služe kao „alternativa” formalnim kvalifikacijama na razinama višim od srednjoškolskog obrazovanja, da one nadopunjavaju prethodno učenje i iskustvo te da poslodavci još uvijek smatraju diplomu znakom nečijih vještina i znanja. Većina uključenih u procese učenja traže alternativne mikrokvalifikacije kao dodatak formalnim kvalifikacijama na razinama iznad srednjoškolskog obrazovanja. Ono što je važno naglasiti je da stjecanje mikrokvalifikacija može biti brže i jeftinije u odnosu na klasične programe, koji su često vrlo skupi.

SAŽETAK IX. MEĐUNARODNOG ANDRAGOŠKOG SIMPOZIJA

Vaučeri i mikrokvalifikacije u Republici Hrvatskoj

Irena Bačelić, načelnica Sektora za tržište rada iz Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Andreja Bednjički, voditeljica Službe za stratešku analizu

Konkurentnost hrvatskoga gospodarstva može se osigurati isključivo razvijanjem vještina koje će omogućiti usklađivanje s brzim tehnološkim, društvenim i ekonomskim promjenama. Stanje na tržištu rada ukazuje već dugi niz godina na **nedovoljnu usklađenost ponude radne snage i njezinih vještina s potrebama gospodarstva**, a koja se ujedno očitovala u visokom nedostatku potrebne radne snage. Dodatno, pandemija bolesti prouzrokovane COVID-19 virusom snažno je ubrzala potrebu prilagodbe na nove tehnologije i njihovu primjenu u poslovnim procesima te je nužno jačati cjeloživotno učenje odraslih kako bi se prilagodili novim potrebama na tržištu rada.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano radi na poboljšanju usklađivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada i na fleksibilizaciji i unapređenju tog procesa, stoga je u okviru Nacionalnog plana otpornosti i oporavka predviđeno razvijanje vaučer sustava, odnosno modela za stjecanje vještina zaposlenih i nezaposlenih osoba (reskilling/upskilling) sukladno potrebama gospodarstva. Cilj je omogućiti veće sudjelovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba u cjeloživotnom obrazovanju s naglaskom na stjecanju vještina **povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom**, a poslodavcima osigurati kvalitetnu radnu snagu.

Vaučere za obrazovanje moći će koristiti zaposlene i nezaposlene osobe koje zbog nedostatka vještina ne mogu pronaći zaposlenje ili im u nedostatku vještina prijeti gubitak postojećeg zaposlenja, a kako bi postale konkurentne na tržištu rada. Dodjelom vaučera osigurava se stjecanje potrebnih vještina na brz i učinkovit način, a naglasak je na stjecanju vještina prema individualnim potrebama korisnika, dok je izbor programa i obrazovnih institucije također na korisniku.

Za ranjive skupine Hrvatski zavod za zapošljavanje će provoditi savjetovanje i pružati usluge profesionalnog usmjeravanja kako bi se bolje prepoznale vještine koje su potrebne tim skupinama i kako bi ih se dodatno motiviralo za uključivanje u obrazovni proces. Kao osnovni preduvjet za provedbu vaučera potrebno je izraditi **obrazovne programe sukladno Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (HKO-u)**.

Naime, temeljni princip povezivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada kroz HKO polazi od standarda zanimanja koji definiraju potrebu za određenim zanimanjem, a ujedno i kompetencija potrebnih za obavljanje tog zanimanja. Na taj se način osigurava povezanost obrazovnih programa i tržišta rada. **Također, obrazovni programi će morati biti vrednovani kroz HKO koncept** što propisuje novi Zakon o obrazovanju odraslih i biti provedeni u institucijama koje su registrirane za obrazovanje odraslih.

Sama operativna provedba dodjele vaučera također je isplanirana. Nakon izrade i odobrenja pojedinog obrazovnog programa taj će program postati sastavni dio aplikacije koja će se nalaziti na web sučelju Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Aplikacija nudi mogućnost kreiranja korisničkog računa za korisnike, pružatelje obrazovanja i HZZ savjetnike te pregled kataloga vještina odnosno obrazovnih programa odobrenih za financiranje putem vaučera. Sva komunikacija te razmjena podataka i dokumenata će se odvijati unutar navedene aplikacije. Kao početak uspostave sustava vaučera predviđen je 1. travnja 2022. Od tog datuma korisnici će moći odabrati obrazovni program koji će im omogućiti bržu integraciju na tržište rada.

Planirane promjene u obrazovanju odraslih

Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Zakonom o obrazovanju odraslih 2007. godine po prvi se puta zasebno uredio sustav obrazovanja odraslih u Republici Hrvatskoj. Nakon toga doneseni su Zakon o strukovnom obrazovanju, Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije te drugi strateški dokumenti na nacionalnoj i europskog razini, stoga se ukazala potreba donošenja novog Zakona kako bi se sustav obrazovanja odraslih uskladio s normativno-strateškim okvirom te se otklonili nedostaci uočeni tijekom primjene postojećeg zakona.

Republika Hrvatska u svojim strateškim dokumentima naglašava važnost sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom učenju, ali i važnost ulaganja u sustav obrazovanja odraslih. Prijedlog *Nacionalnog program oporavka i otpornosti* (NPOO) u Komponenti 3. Obrazovanje, znanost i istraživanje kao jedan od glavnih ciljeva navodi povećanje broja odraslih osoba koje sudjeluju u cjeloživotnom učenju i to koncentriranim ulaganjem u programe relevantne u odnosu na tržište rada. I recentni strateški dokumenti doneseni za razini EU naročito naglašavaju veliku ulogu obrazovanja odraslih u procesu oporavka, zelene i digitalne tranzicije te stvaranja čvrstog i otpornog europskog društva i gospodarstva.

Posebno je važno naglasiti da se ključne promjene u sustavu obrazovanja odraslih, a koje će donijeti novi Zakon o obrazovanju odraslih, donose u cilju razvoja kvalitetnog i relevantnog sustava obrazovanja odraslih koji će potaknuti građane na uključivanje u cjeloživotno učenje jer to je preduvjet za razvoj konkurentnog gospodarstva. Neke od bitnih promjena su sljedeće:

Programi u obrazovanju odraslih i njihovo usklađivanje programa s potrebama tržišta rada

U sustavu obrazovanja odraslih provodit će se programi obrazovanja i programi vrjednovanja, i to:

1. Programi obrazovanja za stjecanje i vrjednovanje skupova ishoda učenja, uključujući skupove ishoda učenja temeljnih vještina – **mikrokvalifikacije**
2. Program obrazovanja za stjecanje **cjelovite kvalifikacije**
3. Program obrazovanja za stjecanje **djelomične kvalifikacije**:
 - a) osposobljavanje - djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 2, 3 i 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s razine 1
 - b) usavršavanje - djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s iste razine
 - c) strukovno specijalističko usavršavanje djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 5 HKO-a u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje, a pristupa im se najmanje s razine 4

Stanje na tržištu rada snažno ukazuje na nedovoljnu usklađenost ponude radne snage i njezinih vještina s potrebama gospodarstva, a koja se očitovala u razmjerno visokom nedostatku potrebne radne snage. Iz tog razloga nužno da programi obrazovanja/programi vrjednovanja kojima se stječe kvalifikacija budu usklađeni sa standardom kvalifikacija ili skupova ishoda učenja iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO).

Priznavanje neformalno i informalno stečenih znanja i vještina

Primjena HKO-a u novom zakonskom rješenju omogućava i uvođenje programa vrjednovanja skupova ishoda učenja putem kojih će se omogućiti vrjednovanje prethodno stečenih znanja i vještina u skladu s odgovarajućim standardom skupa ishoda učenja iz Registra HKO-a. Vrjednovanjem prethodnog učenja otvaraju se mogućnosti da određena znanja i vještine, procesom vrjednovanja, postaju prepoznati i priznati. To će pridonijeti unaprjeđenju zaposlenosti pojedinaca i stvaranju preduvjeta za nastavak njihovog obrazovanja.

Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih (NISOO)

Uvodi se i praćenje rada ustanova putem NISOO-a koji će sadržavati podatke o programima, polaznicima, nastavnicima, izdanim javnim ispravama te financiranju akreditiranih programa. Ujedno će se omogućiti praćenje provedbe programa, odnosno prikupljanje podataka o vrstama programa koje se provode i njihovoj teritorijalnoj zastupljenosti. Ti će podatci biti vrlo značajni za tržište rada, odnosno poslodavce, ali i za sve dionike u sustavu obrazovanja odraslih.

Planirane promjene u obrazovanju odraslih

Mario Vučić, pomoćnik ravnatelja za razvoj obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

U sustavu obrazovanja odraslih nužno je uvesti promjene koje će podići razinu kvalitete provedbe programa obrazovanja i vrjednovanja skupova ishoda učenja te istodobno omogućiti priznavanje prethodno neformalno te informalno stečenih znanja i vještina, a sve s ciljem podizanja kvalitete cjelokupnog sustava obrazovanja odraslih na dobrobit polaznika uključenih u programe obrazovanja odraslih. Kao osnovni temelj za promjenu služiti će novi Zakon o obrazovanju odraslih koji je u procesu donošenja u Hrvatskom saboru, a ključno ishodište za izradu programa imat će u Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Sustav obrazovanja odraslih, uz vrste programa koji su se i dosada provodili imat će i nove kratke programe koji će biti prepoznati pod nazivom mikrokvalifikacije.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih izradit će u skladu s obvezom koja će proizaći iz novog Zakona o obrazovanju odraslih metodologiju za izradu programa obrazovanja odraslih te u okviru stručne i savjetodavne djelatnosti niz edukacija za ustanove za obrazovanje odraslih koje će im pomoći u izradi programa temeljem nove metodologije i propisa.

Drugi važan dio promjena u sustavu obrazovanja odraslih odnosit će se na uspostavu sustava osiguravanja kvalitete ustanova za obrazovanje odraslih. Obuhvatit će i unutarnji i vanjski sustav osiguravanja kvalitete. Ključna promjena treba dolaziti iz intrinzične motivacije ustanova i njihovih zaposlenika za uspostavu i jačanje internih sustava kvalitete, a samim time i kulture organizacije temeljene na kvaliteti. Unutarnji sustav osiguravanja kvalitete uspostavlja sama ustanova, a kao dio toga sustava redovito će provoditi procese samovrjednovanja na temelju smjernica i alata za samovrjednovanje te izrađivati izvješće o samovrjednovanju. Samovrjednovanje ustanova služiti će kao podloga za vanjsko vrjednovanje ustanova koje će provoditi Agencija temeljem godišnjeg plana, a na zahtjev ustanove ili ako za to postoje opravdani razlozi. Ključno je istaknuti da sustav kvalitete primarno nema represivnu ulogu, nego razvojnu. Nakon postupka vanjskog vrjednovanja, Agencija će donijeti rješenje o ocjeni razine kvalitete na razdoblje od pet do sedam godina, o čemu će se u NISOO-u voditi javno dostupna evidencija.

Značajnu podršku u provedbi ovih procesa pružiti će ESF projekt *Razvoj sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih (provodi ga ASOO)* kroz kojeg je izrađen niz dokumenata koji se odnose na iskustva drugih zemalja, a sve navedeno bilo je temelj za izradu radnih verzija tri ključna dokumenta kao podloge cjelovitog modela osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih:

- ***Model osiguravanja kvalitete u ustanovama za obrazovanje odraslih,***
- ***Priručnik za samovrjednovanje ustanova za obrazovanje odraslih,***
- ***Priručnik za vanjsko vrjednovanje ustanova za obrazovanje odraslih.***

Od lipnja 2021. godine krenulo je pilotiranje modela samovrjednovanja i vanjskog vrjednovanja ustanova za obrazovanje odraslih na odabranom uzorku od dvadeset pet ustanova, među kojima su i tri srednje strukovne škole te slijedi evaluacija i analiza dobivenih rezultata. Pružat će se kontinuirana podrška ustanovama za obrazovanje odraslih za uvođenje ovog procesa. Do kraja 2021. godine planira se odabir i edukacija vanjskih vrjednovatelja, odnosno uspostava stručnog povjerenstva za vanjsko vrjednovanje ustanova za obrazovanje odraslih, a nakon toga posjeti ustanovama u svrhu samog vanjskog vrjednovanja.

Donošenjem novog Zakona o obrazovanju odraslih provodit će se edukacije za predstavnike svih ustanova u Republici Hrvatskoj, međutim Agencija kao pripremnu aktivnost u sklopu MAS-a putem radionica već sada provodi prve edukacije i upoznaje ustanove za obrazovanje odraslih s cjelokupnim sustavom kvalitete.

Jedna od najvažnijih promjena u sustavu je i jasno definiranje uloge andragoškog voditelja, kao odgovorne osobe za kompletan stručni rad ustanove. Svaka ustanova u skladu s najavljenim novim propisima, imat će svog andragoškog voditelja koji je odgovoran za stručni rad ustanove, a skrbit će o poslovima vezanim uz:

- organizaciju cjelokupnog procesa obrazovanja i vrjednovanja
- procjenu i usmjeravanje polaznika u odabiru programa obrazovanja i programa vrjednovanja
- upisu polaznika u program obrazovanja i pristupnika u program vrjednovanja
- načinu izvođenja nastave, kvalitetu poučavanja i vrjednovanja
- ostvarivanju prava i obveza polaznika kao i praćenje rezultata vrjednovanja polaznika programa obrazovanja odraslih
- izradu programa obrazovanja i/ili vrjednovanja koje predlaže ustanova
- provođenje programa vrjednovanja sukladno poslovima vezanim uz profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere polaznika koji uključuju savjetodavnu pomoć i podršku u prolaženju programa obrazovanja i programa vrjednovanja
- vođenju propisane andragoške dokumentacije kao i propisanih evidencija
- izdavanju javnih isprava te drugim poslovima važnim za obrazovanje odraslih u ustanovi.

(IZVOR: Nacrt Prijedlog zakona o obrazovanju odraslih, Vlada Republike Hrvatske, 22. srpnja 2021. [Vlada Republike Hrvatske - 70. sjednica Vlade Republike Hrvatske \(gov.hr\)](https://www.gov.hr/vlada-republike-hrvatske-70-sjednica-vlade-republike-hrvatske))

Strukovni i sektorski kurikulum - primjena modula u obrazovanju odraslih

Vesna Anđelić, pomoćnica ravnatelja za razvoj strukovnog obrazovanja iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i

Nino Buić, pomoćnik ravnatelja za europske poslove, međunarodnu suradnju i projekte iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Stjecanje kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju temelji se na procesu učenja koje je snažno povezano s poslovima koje će polaznici obavljati na budućem radnom mjestu. Kako bi se postigli željeni učinci u procesu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, nužna je snažna povezanost svih njegovih dionika: polaznika u obrazovanju odraslih, nastavnika u ustanovama za strukovno obrazovanje i/ili u regionalnim centrima kompetentnosti i ustanovama za obrazovanje odraslih, mentora kod poslodavca i drugih. Tako će se ostvariti zahtjev da se strukovni kurikulumi planiraju na temelju kompetencija potrebnih na radnom mjestu, odnosno u zanimanju, a da se proces učenja i poučavanja realizira u realnim ili simuliranim situacijama radne aktivnosti. Proces učenja temeljenog na radu ključni je pristup te posebnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Strukovno obrazovanje posebno je određeno sektorskim kurikulumom te strukovnim kurikulumom. Budući da sektorski kurikulum obuhvaća popis svih kvalifikacija obrazovnog sektora i pripadajuće skupove ishoda učenja iz standarda kvalifikacije, on predstavlja polazište za grupiranje skupova ishoda učenja u obvezne i izborne module strukovnog kurikuluma za stjecanje pojedine kvalifikacije.

Sektorski kurikulum predstavlja i mapu sektora čiji je cilj na makrorazini planiranja i izrade kurikuluma jasno i sustavno prikazati koje kvalifikacije i koji skupovi ishoda učenja pripadaju kojem sektoru. Na takav način, osim preglednosti i sustavnosti sektorskih kvalifikacija i njima pripadajućih skupova ishoda učenja, olakšat će se postupak omogućavanja pravila vertikalne i horizontalne prohodnosti u pojedinom sektoru.

Stjecanje kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju pojedinog obrazovnog sektora/podsektora uključuje ishode učenja koji su grupirani u:

-
- jezgru: općeobrazovni nastavni predmeti i specifični strukovni skupovi ishoda zadanog obujma iste razine istog obrazovnog sektora
- podsektorski dio: popis skupova ishoda učenja zadanog obujma koji su zajednički svim kvalifikacijama iste razine unutar jednog podsektora
- razlikovni dio / značajan za kvalifikaciju: sadrži popis skupova ishoda učenja zadanog obujma koji su specifični su za određenu kvalifikaciju
- izborni dio: skupovi ishoda učenja koji osiguravaju dodatno stjecanje kompetencija primjenjujući nove tehnologije i odgovore na zahtjeve svijeta rada (lokalno, regionalno, globalno).

Strukovni kurikulum dokument je kojim se definiraju proces i uvjeti stjecanja kvalifikacija na razinama od 2 do 5 HKO-a. Prema Zakonu o strukovnom obrazovanju, strukovni kurikulum treba sadržavati:

- skupove ishoda učenja (i njima pripadajuće ishode učenja) grupirane u obvezne i izborne module određenoga obujma
- nastavne cjeline za svaki modul
- preporuke okruženja za učenje
- načine praćenja stjecanja skupova ishoda učenja
- načine vrjednovanja ishoda učenja
- propisuje stjecanje najmanje 70 % kreditnih bodova obveznih skupova ishoda i najviše 30 % kreditnih bodova izbornih skupova ishoda učenja od ukupnoga obujma strukovnog dijela kvalifikacije (minimalni obujam kvalifikacije propisan pripadajućim standardom), čime se stvara fleksibilan okvir za kombiniranje skupova ishoda učenja u skladu s potrebama lokalnog (i globalnog) svijeta rada.

Svrha strukovnog kurikulumu jest razrada procesa stjecanja ključnih, generičkih i strukovnih kompetencija, a njegova je zadaća definirati pravila i načine kombiniranja skupova ishoda učenja. Izrađuje se za određenu kvalifikaciju na temelju standarda kvalifikacije i sektorskog kurikulumu te povezuje jezgrove, podsektorske, strukovne i izborne skupove ishoda učenja propisane sektorskim kurikulumom.

Svaki strukovni kurikulum obuhvaća sljedeće:

- općeobrazovne module, odnosno nastavne predmete u obujmu koji je propisan *Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje* (2018.) za pojedinu razinu kvalifikacije. Zajednički su svim strukovnim kurikulumima na istovrsnoj razini kvalifikacije, a u funkciji su razvoja strukovnih, ključnih i generičkih kompetencija

- strukovne module u obujmu koji je propisan *Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje* (2018.) za pojedinu razinu kvalifikacije, a koji su utemeljeni na skupovima ishoda učenja definiranim sektorskim kurikulumom
- izborne module u obujmu koji je propisan *Nacionalnim kurikulumom za strukovno obrazovanje* (2018.) za pojedinu razinu kvalifikacije i *Zakonom o strukovnom obrazovanju* (Narodne novine, broj [30/2009](#), [24/2010](#), [22/2013](#), [25/2018](#)). Oni obuhvaćaju skupove ishoda učenja grupirane u module kojima se dodatno usmjerava stjecanje specifičnih strukovnih kompetencija odabrane kvalifikacije i odgovor su na zahtjeve svijeta rada i osobnih potreba učenika.

Moduli u strukovnom kurikulumu uključuju skupove ishoda učenja propisane sektorskim kurikulumom na način da ih obuhvaćaju i povezuju s učenjem koje se temelji na radu, a uključuju:

- specifične strukovne skupove ishoda učenja iz jezgrovnog dijela sektorskog kurikuluma
- skupove ishoda učenja zadanog obujma iz podsektorskog dijela sektorskog kurikuluma
- skupove ishoda učenja zadanog obujma iz strukovnog dijela sektorskog kurikuluma.

Osim strukovnih skupova ishoda učenja moduli mogu sadržavati i općeobrazovne ishode koji su u funkciji ostvarivanja strukovnih ishoda učenja.

Modul je logična i smisljena cjelina koja povezuje skupove ishoda učenja na temelju kojih se stječu kompetencije za samostalan i siguran rad u jednom definiranom dijelu koji se odnosi na specifično zanimanje, odnosno kvalifikaciju, uključujući i povezane radne procese. povezuje oblike učenja koje se temelji na radu s teorijskim sadržajima. Podržava primjenu problemskog, projektnog i istraživačkog učenja, omogućuje individualizaciju i fleksibilnost procesa učenja i poučavanja te se odmiče od uniformiranosti procesa učenja i poučavanja omogućuje korištenje raznovrsnih nastavnih medija. Modul ima jasno definirane ishode učenja te postupke i primjere vrjednovanja ishoda učenja i iskazuje opterećenje učenika u CSVET bodovima.

Modularno izrađeni strukovni kurikulumi svoju pravu primjenu mogu naći u sustavu obrazovanja odraslih jer se, osim mogućnosti stjecanja cjelovite kvalifikacije, otvara mogućnost stjecanje kompetencija po pojedinačnim modulima prema željama i potrebama polaznika koji u konačnici i nakon duljeg/kraćeg vremena mogu rezultirati djelomičnom odnosno cjelovitom kvalifikacijom.

SAŽETAK IX. MEĐUNARODNOG ANDRAGOŠKOG SIMPOZIJA

Predstavljanje modela sustava kvalitete u obrazovanju odraslih u RH

Ognjen Piljek Žiljak, načelnik Odjela za osiguravanje kvalitete iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provodi ESF projekt "Razvoj sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih" s ciljem razvoja sustava osiguravanja kvalitete kroz izradu modela samovrjednovanja i vanjskog vrjednovanja ustanova za obrazovanje odraslih u svrhu poboljšanja obrazovanja odraslih temeljenog na relevantnim istraživačkim podacima. Ovaj model uvodi se u hrvatski sustav obrazovanja odraslih, sustav koji ima veliku i bogatu tradiciju te koji je vrlo raznolik, kao i većina sustava obrazovanja odraslih u svijetu. To znači da se ustanove razlikuju po svojem iskustvu, broju programa i polaznika, fokusu, ali i po svojem iskustvu u pogledu osiguravanja kvalitete. Brojni europski i nacionalni strateški dokumenti govore o cilju uvođenja osiguravanja kvalitete u obrazovanje odraslih, no imajući umu ovu raznolikost, kao i iskustvo i tradiciju hrvatskog sustava obrazovanja odraslih ovaj cilj odnosi se prije svega na nadogradnju već postojeće prakse rada na unapređenju kvaliteta rada te nastojanju da se ovim postojećim nastojanjima da jasnija struktura i čvršći okvir.

Stoga je u sklopu ovog projekta cilj razviti model koji će funkcionirati kao nadogradnja na sve postojeće prakse osiguravanja kvalitete i koji će biti dovoljno fleksibilan kako bi u maksimalnoj mjeri obuhvatio sve one aktivnosti vezane uz osiguravanja kvalitete koje se već provode, a kako bi se spriječilo udvostručavanje posla te kako bi se osiguralo da model bude primjenjiv na sve ustanove za obrazovanje odraslih, neovisno o njihovim razlikama. Važno je i da svaka nova obaveza koja se uvodi u sustav bude isključivo u funkciji unaprjeđenja kvalitete. Također je nužno da se sve ovo provodi na temelju potpunih i relevantnih podataka o sustavu obrazovanja odraslih.

Sam proces izrade modela Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih provodi na temelju niza stručnih i znanstvenih analiza te kroz suradnju s najrelevantnijim stručnjacima na ovom području. U svim fazama izrade modela uključeni su predstavnici ustanova obrazovanja odraslih, kroz organizaciju fokus grupa i radionica te posebice kroz pilotiranje samog modela. Tek na temelju svih ovih povratnih informacija doći će se do konačne verzije modela.

Sam model koncipiran je kroz 18 standarda grupiranih u 5 područja kvalitete. Uz svaki standard navedene su smjernice, koje opisuju sam standard te primjeri indikatora i dokaza koji pomažu kako bi lakše ustanovili stupanj usklađenosti sa standardom. Ustanove će sudjelovati u procesu samovrjednovanja, glavnog instrumenta internog sustava osiguravanja kvalitete te u procesu vanjskog vrjednovanja, koji će provoditi Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Kako bi se odgovorilo na nedostatke u pogledu relevantnih podataka Agencija u sklopu projekta Razvoj sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih provodi i istraživanje PIAAC. Riječ je o najvećoj i najinovativnijoj procjeni velikoga opsega u području razumijevanja razvoja vještina odraslih na međunarodnoj razini. Cilj je istraživanja prikupiti podatke i na osnovi njih razumjeti koje su sve vještine prisutne u suvremenom društvu među radno sposobnim stanovništvom, odnosno stanovništvom u dobi od 16 do 65 godina. Hrvatska se drugom ciklusu ovog istraživanja pridružila 2018. godine, a od travnja do kolovoza 2021. godine provedeno je pilot istraživanje. Važno je istaknuti kako je Republika Hrvatska jedna od svega nekoliko zemalja koje su u ovim izazovnim vremenima uspjele provesti pilot ispitivanje kompetencija odraslih PIAAC u punom obujmu, na uzorku od 1800 sudionika. U drugoj polovici 2022. i prvoj polovici 2023. godine provest će se glavno istraživanje, a prvi rezultati bit će dostupni u prosincu 2024. godine.

Radionica 1: Model sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih u RH

**Antonija Merdžan, voditeljica Odsjeka za vanjsko vrjednovanje i
Vatroslav Popović, viši stručni savjetnik za vanjsko vrjednovanje**

Radionica 2: Model sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih u RH

**Tamara Hudolin, voditeljica Odsjeka za podršku samovrjednovanju
strukovnih škola i ustanova za obrazovanje odraslih i
Andrea Kovačević, stručna suradnica za samovrjednovanje**

Zahvaljujući velikom interesu, a zbog epidemioloških razloga, sudionici radionice *Model sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih u RH* podijeljeni su u dvije skupine. Jednu skupinu su vodili Tamara Hudolin i Andrea Kovačević, a drugu Antonija Merdžan i Vatroslav Popović.

Kako bi se sudionicima što je moguće bolje prezentirao nacrt modela osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih, radionica je podijeljena u dva dijela. Prvi dio je obuhvaćao sažeti prikaz predloženog modela koji je trenutno u fazi pilotiranja u sklopu **ESF-ovog projekta "Razvoj sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih", Element 2: Uspostava sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih**. U drugom dijelu radionice, sudionici su, odgovarajući na postavljena pitanja putem interaktivnog komunikacijskog alata **Slido**, mogli na konstruktivan način promišljati o razumljivosti, važnosti, primjenjivosti i zahtjevnosti prezentiranih standarda kvalitete te općenito o osiguravanju kvalitete. Prikupljene informacije su vrijedan doprinos razvoju modela te će biti vrjednovane u predstojećim fazama projekta.

Model osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih predstavlja niz međusobno povezanih procesa koji obuhvaćaju dva ključna elementa, unutarnje osiguravanje kvalitete i vanjsko osiguravanje kvalitete. Kako je unutarnje osiguravanje kvalitete u strukovnom obrazovanju prisutno već dugi niz godina kroz proces samovrjednovanja, vanjsko osiguravanje kvalitete predstavlja novost. Potreba da se kvaliteta usluge koju pružaju ustanove za obrazovanje odraslih poboljša te da se osigura kontinuirani razvoj cjelokupnog sustava obrazovanja odraslih, dovela je do izrade nacionalnih standarda kvalitete. Imajući u vidu tradiciju obrazovanja odraslih u Hrvatskoj, standardi su grupirani u pet područja kvalitete. Svako područje kvalitete sadržava standarde, a svaki standard je dodatno pojašnjen pomoću smjernica (opisnica) i primjera dokaza i indikatora.

SAŽETAK IX. MEĐUNARODNOG ANDRAGOŠKOG SIMPOZIJA

Sustav vanjskog osiguravanja kvalitete obuhvaća vanjsko vrjednovanje kvalitete ustanova koje su dužne, u sklopu unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete, kontinuirano provoditi samovrjednovanje vlastitog rada. Cilj vanjskog vrjednovanja je provjeriti u kojoj mjeri ustanove za obrazovanje odraslih ispunjavaju dogovorene standarde kvalitete i na temelju ocjene kvalitete preporučiti daljnja unaprjeđenja. Time se doprinosi unaprjeđivanju kvalitete pojedinačnih ustanova, a posljedično i sustava obrazovanja odraslih u cijelosti.

Menadžment modeli: odgovor na izazov kvaliteta u obrazovanju odraslih

Emir Avdagić, DVV International Njemačka

*Menadžment je, iznad svega,
praksa gdje se sreću umjetnost,
nauka i vještina.*

Henry Mintzberg

Jedno od znanstvenih područja koje svojim saznanjima treba i može inicirati pozitivne promjene i razvoj obrazovanja jest menadžment u obrazovanju – koncepcija i praksa posebno intenzivirana posljednjih desetljeća. (Pod)sistem obrazovanja odraslih predstavlja svojevrsno *obrazovno tržište* kojim je nužno upravljati korištenjem znanstveno utemeljenih modela i obrazaca. Svaka organizacija/institucija unutar njega teži adekvatnom pozicioniranju i inovativnom djelovanju u pravcu ostvarivanja svoje vizije i misije, također korištenjem adekvatnih upravljačkih *alata* i modela. Odgovarati na izazov kvalitete u obrazovanju odraslih, svakodnevne upravljačke izazove, planirati za sutra ili za godinu, dvije ili pet, poticati zaposlene, donositi rutinske ili pak strateške odluke, razgovarati i pregovarati s partnerima, unaprjeđivati obrazovnu ponudu i razvoj organizacije i zaposlenih... nije moguće laički, amaterski, stihijski. Svim navedenim aktivnostima i procesima je potrebno valjano upravljati, što znači – imati znanje, vještine i kompetencije te adekvatne alate i umjeti ih koristiti u praksi.

Upravo zbog posebnosti organizacija za obrazovanje odraslih, kao i zbog potreba za profesionalizacijom menadžmenta u obrazovanju odraslih, naša namjera u toku realizirane radionice je bila, sagledati mogućnost primjene, kontekst i karakteristike modela menadžmenta u organizacijama za obrazovanje odraslih, odnosno da se od sudionika s dugogodišnjom upravljačkom praksom dobije povratna informacija na nacrt novog globalnog obrazovnog programa DVV International „Curriculum ManageriALE“. Realizirana radionica u kojoj su sudjelovala trideset i četiri sudionika IX. međunarodnog andragoškog simpozija je bila orijentirana upravo na upoznavanje s uspješnim menadžment modelima i njihovoj mogućoj primjeni u različitim kontekstima. Kroz interaktivnu diskusiju osviještena je činjenica da menadžment u obrazovanju nije profesija nego funkcija za čije obavljanje su potrebna znanja i vještine, odnosno menadžerske kompetencije. Iskustva govore da se na tu funkciju biraju dobri stručnjaci u svojim područjima (nastavnici, inženjeri, pravnici, ekonomisti, pedagozi, andragozi, psiholozi), ali bez, ili s malo umijeća u menadžmentu. Novi program DVV Internationala, koji uskoro treba biti finaliziran,

je nastajao uvažavajući suvremene ideje, paradigme i pristupe iz područja menadžmenta u obrazovanju, ali i osobitosti društveno-ekonomskih prilika zemalja i regija u kojima djeluje DVV International. Program je zamišljen kao podrška direktorima i njihovim upravljačkim timovima, da odgovore na izazove upravljačke pozicije, da ojačaju sebe kao menadžera, lidera i kao čovjeka. Podijeljen u 6 modula program „Curriculum ManageriALE“ i njegov sadržaj nude obrazovne teme i alate koji će doprinijeti rješavanju problema u procesu rukovođenja i upravljanja organizacijama za obrazovanje odraslih:

Modul 1: Osnovna znanja o učenju i obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju

Modul 2: Analiza potreba i strategijski menadžment

Modul 3: Vještine i kompetencije upravljanja i liderstva

Modul 4: Umrežavanje i suradnja

Modul 5: Financijski menadžment

Modul 6: Monitoring i evaluacija

Obilježja rezultata iz realizirane radionice zasigurno će imati snagu preporuka za finaliziranje gore spomenutog programa koji će unaprijediti realizaciju upravljačkih aktivnosti u organizacijama za obrazovanje odraslih.

